



HAYIR VE ÖTESİ 16 Nisan 2017 ANAYASA REFERANDUM RAPORU

25 Nisan 2017

Hayır ve Ötesi, 16 Nisan 2017 Referandumunda yaşanması olası usulsüzlüklerin önlenmesi, yaşanılabilecek olanların açığa çıkartılması amacıyla kurulmuş, sandık güvenliği merkezli faaliyet gösteren bağımsız bir yurttaş organizasyonudur.

- 50'ye yakın ilde gönüllü başvurusu alan Hayır ve Ötesi, 16 Nisan 2016 Referandumunda; müşahit, bina sorumlusu, avukat, koordinasyon ve destek ekibinden oluşan 15 bin gönüllüyle sandık çevresi ve başında görev yapmıştır.
- Hayır ve Ötesi, eğitim ve yasal mevzuata ilişkin tüm dokümanlarını hukukçu gönüllüleriyle birlikte kendi yapısı içerisinde üretmiş; kendi eğitimcilerini eğitmiş, İstanbul'un tüm ilçelerinde ve büyük kentler başta olmak üzere 30'un üzerinde ilde 300'e yakın Müşahit Eğitim Toplantısı gerçekleştirmiştir.
- Hayır ve Ötesi, saha organizasyonu, veri girişi ve değerlendirmelerinde kullandığı altyapıyı, tüm program ve uygulamaları, yazılımcı gönüllüleriyle kendi bünyesinde geliştirmiştir.
- Hayır ve Ötesi gönüllüleri, başta büyük kentlerin merkezi noktaları ve ilçeleri olmak üzere bürolar kurmuş, yüzlerce noktada stant çalışması yapmış, 300 binin üzerinde bilgilendirici broşür ve materyal dağıtmıştır.
- Hayır ve Ötesi iç iletişim ve sosyal medya hesapları, gönüllüleri tarafından kurulmuş ve yönetilmiştir. Tanıtıma ve bilgilendirmeye yönelik eğitim kitleri, broşürler, video ve görsel tüm basılı/dijital materyal, Hayır ve Ötesi gönüllülerinin kolektif çalışmasıyla içeriklendirilmiş ve tasarlanmıştır.
- Hayır ve Ötesi gönüllüleri, 16 Nisan Referandum günü kullanılan oyların %25'ine ait tutanakları kayıt altına almış ve sonuçları altyapısında toplamıştır.
- Hayır ve Ötesi, YSK verilerini, sahadan ve dost kurumlardan derlediği sonuçlarla kendi elektronik altyapısı üzerinde karşılaştırmıştır.
- Hayır ve Ötesi, veri karşılaştırmanın ötesinde, referandum günü yaşanan usulsüzlüklere dair gönüllüleri ve avukatları aracılığıyla yaptığı itiraz ve müdahaleleri belgeleriyle derlemiş, kamuoyuna yansıyan vakalarla birlikte değerlendirerek raporlaştırmıştır.

REFERANDUMDA ÖNE ÇIKAN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

İki ay boyunca yaptığımız çalışmalar süresince "Sandık Bize Emanet" diyerek yoğun bir mesai yürüttük.

16 Nisan 2017 Pazar günü yapılan Anayasa Değişikliği Halk oylaması ile ilgili olarak; emaneti sahiplenen gönüllülerimizden gelen ve halihazırda toplam kullanılan oyların yaklaşık yüzde 25'ini oluşturan tutanak bilgileri Hayır ve Ötesi veri sistemine kaydedilmiş durumdadır.

Hayır ve Ötesi gönüllülerinin temin ettiği ve veri sistemine girişi yapılan ıslak imzalı sandık sonuç tutanakları tek tek incelenmiş; YSK verileriyle birlikte değerlendirilmek suretiyle aşağıdaki tespitler yapılmıştır.



961 SANDIKTA BLOK EVET

YSK verilerine, aşağıda örnekleri de verilen, başta Şanlıurfa'nın Akçakale, Viranşehir, Hilvan ve Muş'un Hasköy, Yozgat'ın Çekerek ilçeleriyle, Sakarya'nın Akyazı ilçesi olmak üzere; 961 adet seçmen sandığında kullanılan oyların tamamı, yani yüzde 100'ü EVET mühürlü olup, HAYIR mühürlü oy adet ve yüzde olarak SIFIR'dır.

Tespite Konu Örnek Sandık Bilgileri:

Muş Merkez 1171 no'lu sandık	Şanlıurfa Harran 1122 no'lu sandık
Şanlıurfa Harran 1092 no'lu sandık	Şanlıurfa Eyyübiye 2087 no'lu sandık
Şanlıurfa Viranşehir 1262 no'lu sandık	Şanlıurfa Haliliye 2042 no'lu sandık
Şanlıurfa Akçakale 1005 no'lu sandık	Şanlıurfa Akçakale 1129 no'lu sandık
Şanlıurfa Viranşehir 1023 no'lu sandık	Şanlıurfa Akçakale 1099 no'lu sandık
Şanlıurfa Eyyübiye 2161 no'lu sandık	Şanlıurfa Harran 1107 no'lu sandık
Şanlıurfa Haliliye 2276 no'lu sandık	Şanlıurfa Siverek 1321 no'lu sandık

7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinde, ihmal edilemeyecek derecede muhalefet partisi seçmenine sahip olduğu anlaşılan söz konusu sandıklardaki bu sonuç, hayatın olağan akışına ters olarak değerlendirilmektedir.

BLOK EVET KULLANAN SANDIKLARIN YÜZDE 30'UNDA SANDIĞA GİTMİYEN YURTTAŞ YOK

Yapılan incelemelerde, yukarıda söz konusu edilen ve oyların tamamı EVET çıkan 961 sandığın yüzde 30'unda, seçmenlerin tamamının yani yüzde 100'ünün firesiz sandığa gittiği anlaşılmaktadır.

Tüm seçmenin firesiz oy kullanmış gibi görüldüğü sandıklarda bulunan seçmenlere ulaşılarak oy kullanıp kullanmadıklarının belirlenmesine yönelik çalışma devam etmektedir.

7 BİN 48 SANDIKTA SANDIĞA GİDEN SAYISI SEÇMEN SAYISINA EŞİT VEYA O SAYIDAN DAHA FAZLA

7 bin 48 adet seçmen sandığında, kullanılan oy sayısının ilgili sandıktaki seçmen sayısına eşit olduğu veya sandık görevlileri de dikkate alındığında, seçmen sayısı ve sandık görevlileri toplam sayısından da fazla olduğu tespit edilmiştir. Dahası, bu sandıklardan 2 bin 397'sinde seçmen sayısından fazla oy kullanılmıştır.



Söz konusu sandıklarda kullanılan oyların toplamı 1 milyon 672 bin 249'dur. Bu oyların yüzde 60,7'si "EVET" olarak gerçekleşmiştir.

Blok oy kullanımına ilişkin önceki tespitler de dikkate alındığında, oy kullanmaya gelmeyen seçmenler adına bilahare "EVET" yönünde oy kullanılmış olabileceği şüphesi; söz konusu 7 bin 48 adet sandık için ihmal edilmemesi gereken ve detaylı soruşturmaya muhtaç bir olasılık olarak değerlendirilmektedir.

Toplam 1 milyon 672 bin 249 kişiden hiçbirinin seçmen listelerinin kesinleştiği 10 Mart 2017 tarihinden itibaren hayatını kaybetmemiş olması, er/erbaş olarak silah altında bulunmuyor olması mümkün değildir.

Nitekim, şanlıurfa'nın Eyyübiye ilçesinde 2179 no'lu sandıkta kayıtlı E.E. isimli, 01.01.1942 doğum tarihli yurttaşımızın 31 Mart 2017 tarihinde hayatını kaybettiği tespit edilmiştir.

Dar bir örneklem üzerinden, çok kısa bir süre zarfında ve nüfus bilgilerini edinmemizin mümkün olmadığı koşullarda ulaştığımız bu bilgi, ortada araştırılması gereken çok sayıda vaka olduğunu düşündürmektedir.

HAYIR'CI PARTİ SEÇMENLERİNİN BUHARLAşMASI

1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinde, ihmal edilemeyecek derecede muhalefet partisi seçmenine sahip olduğu anlaşılan; ancak 16 Nisan 2017 Referandumunda yüzde 95 oranında EVET oyunun çıktığı sandıklar tespit edilmiş olup bir önceki seçimlerdeki oy verme davranışı ile karşılaştırmalar yapılmıştır.

Aşağıda sunulan karşılaştırma verilerinden de anlaşılacağı üzere, seçim sonuçlarını temelden etkileyebilecek tutarsızlıkların olduğu bu durum, oy pusulaların mühürlü/mühürsüz oluşunun çok ötesinde bir vehamete işaret etmektedir.

Yüzde 95 ve üstü EVET Oyu Çıkan Bazı Sandıklarda Yapılan İncelemeler			
SEÇİM BÖLGESİ	7 HAZİRAN 2015 HDP+CHP	1 KASIM 2015 HDP+CHP	16 NİSAN 2017 HAYIR
HAKKARİ/şEMDİNLI KONUR KÖYÜ	442	263	16
MARDİN/KIZILTEPE YUKARI AZIKLI KÖYÜ	314	269	1
ř.URFA/VİRANşEHİR GÖZLEK KÖYÜ	188	110	0
AğRI/PATNOS DEDELİ ÜZÜMLÜ İLKOKULU	69	67	2
ř.URFA/CEYLANPINAR AKBULUT KÖYÜ	132	104	4

Yüzde 95 ve üstü EVET Oyu Çıkan Bazı Sandıklarda Yapılan İncelemeler

İlçe	EVET Oyu	HAZIR Oyu	HAZIR Oyu (%)
Ş.URFA/HİLVAN SÖĞÜTLÜ KÖYÜ	88	50	0
MUŞ/HASKÖY KOĞUKTAŞ KÖYÜ	92	47	0
MARDİN/KIZILTEPE ALAKUŞ KÖYÜ	222	122	10
AĞRI/PATNOS ÜRKÜT KÖYÜ	305	228	13

REFERANDUM MEŞRUIYETİNİ YİTİRMİŞTİR?

- Yüksek Seçim Kurulu seçim esnasında yayınladığı bir karar ile “dışarıdan getirildiği ispatlanamayan mühürsüz pusulaların” geçerli sayılacağını ilan etmiştir. Bu şekilde seçim kanununda kesin bir dille bildirilen “mühürsüz pusula ve zarflarla kullanılan oylar iptal edilir” hükmü açıkça ihlal edilmiştir.
- YSK başkanı bu durumun daha önceki seçimlerde de uygulandığını savunarak AKP tarafından yapılan itirazı kabul ettiklerini bildirmiştir. Ancak aynı referandumda yurtdışı 472 no’lu sandıkta AKP’nin itirazı üzerine mühürsüz pusulalarla kullanılan oyların yine YSK tarafından iptal edildiği ortaya çıkmıştır.
- Sayısız sandıkta TERCİH yerine EVET şeklinde hazırlanmış mühürlerle oylar kullanılmış, itirazlar sonucu kimi sandıklarda değişiklik yapılmış olsa bile bu mühürle kullanılan oyların tamamı geçerli sayılmıştır. Referandumdan aylar önce TERCİH mührünün kullanılacağı kararı YSK tarafından ilan edilmiş ve tüm seçim merkezlerine bildirilmiş olmasına rağmen EVET tercihinine açıkça yönlendirme yapan ve yanıltan bu mühürleri kullanıma sokan görevliler hakkında herhangi bir işlem yapılmamıştır.
- Özellikle doğu ve güneydoğu illerinde ‘Gizli Oy Açık Sayım’ esaslı ‘Açık Oy Gizli Sayım’ şekline dönüştürülmüş, silahlı güvenlik güçleri vatandaşların oy kullanımına açıkça müdahale etmiştir. Örneğin Muş İli Hasköy ilçesi Dağdibi köyünde, Rıdvan Işık isimli kişi 1031 numaralı sandıkta sandık görevlisi olduğu halde seçime uzun namlulu silahla katılmış, oy kullanma esnasında vatandaşların fotoğrafını çekmiş ve sosyal medyadan sandık tutanağı görüntüsü ile birlikte yayınlamıştır. Söz konusu sandıkta geçerli 292 oyun 290’ı EVET olarak tutanağa geçmiştir. Bu sandıkta 1 Kasım seçimlerindeki oy dağılımı AKP 108, CHP 3, HDP ise 109 oy şeklinde gerçekleşmiştir.
- Seçim merkezlerinin dışında oy kullanma, ellerde dolaşan mühür ve pusulalar, kullanılan oyun ifşa edildiği veya ettirildiği binlerce vaka mevcuttur.
- Muğla’nın Datça ilçesinde çalışan 200’ün üzerindeki inşaat işçisi, 1200 km uzakta olduğu için memleketleri Urfa’ya oy kullanmaya gidemediklerini ancak kayıtlı oldukları sandıkta tüm oyların kullanılmış olduğunu bildirmiştir.
- Kaynağının ne olduğu belli olmayan pusulalar mühürler ve zarflar sandık bölgelerinin dışında neredeyse her şehirde görüntülenmiş, binlerce kişinin usulsüzlüğe karıştığı açıkça tespit edilmiştir.



USULSÜZLÜĞÜN ANAHTARI: YEDEK PUSULALAR

- Seçimlerde kanunla belirli seçim alanlarının dışında YSK tarafından bastırılmış sayısız pusulanın kontrolsüz biçimde elden ele dolaşmış olmasının nasıl mümkün olduğu açıklanmalıdır.
- 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ikinci tura tek adayla gidilebilme ihtimaline karşı hazırlanmış olan birebir aynı pusulaların bu referandumda kullanıldığı iddiaları açıklığa kavuşturulmalıdır.
- YSK başkanının açıklamasına göre bu referandum için yedeklerle birlikte 73 milyon adet bastırılan pusulalar yönetmeliğe uygun olarak her seçim merkezine eşit oranda gönderilmemiştir. Pusulaların paketlenildiği ve kargo edildiği Ankara Yarı Açık Ceza İnfaz Kurumu'na hangi merkeze kaç adet yedek pusula gönderileceği, hangilerine hiç gönderilmeyeceği önceden bildirilmiştir.
- Söz konusu yedek pusulaların muhalefet partilerinin seçim takibi yapmasının mümkün olmadığı veya engellendiği bölgelere yoğun olarak gönderildiği değerlendirilmiştir. Bu bölgelerde sandık kurulları ve AKP teşkilatları marifetiyle sandıklardan baskın EVET sonuçları çıkarıldığı kanaati ağır basmaktadır.
- Yüksek Seçim Kurulu, seçim tutanaklarının formatını referandumdan 2 hafta önce 'sadeleştirme' adı altında değiştirerek yedek oy pusulalarının takibini imkansız hale getirmiştir. Bu durumda şaibenin boyutu 18 milyon oydan daha fazlasına işaret etmektedir. Yüksek Seçim Kurulu yedek oy pusulalarının akıbetini ve sayılarını acilen açıklamak zorundadır.

KANUNLAR ÇİĞNENMİŐTİR

Yüksek Seçim Kurulu (YSK)'nın 16.04.2017 tarihli ysk.gov.tr'de yayımlanan gerekçeli kararı hukuken yok hükmündedir.

YSK'nın gerekçeli kararında, mühürsüz pusula ve zarflar gibi konularda yapılan haklı itirazların kabul edilmemesi; "Bireye tanınan hakkın güvenli şekilde kullanıldığının tespit edildiği hallerde, hakkın kullanılmasının korunmasına yönelik bir araç olan usul hükümlerinden birine aykırılığın, hakkın özünü ortadan kaldıracak şekilde yorumlanması mümkün değildir" sözleriyle açıklanmıştır.

YSK'nın bu açıklaması iki açıdan hukuk cinayetidir:

1. 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 98. ve 101. maddeleri kuşkuya yer bırakmayacak şekilde, mühürlü olmayan oy pusula ve zarflarının geçersiz kabul edilmesi gerektiğini açıklamaktadır. Söz konusu maddeler emredici niteliktedir. YSK'nın, bu konuda kendisinin verdiği onlarca kararın, 298 sayılı kanunun ve emsal AYM kararlarının arkasından dolanarak yorum yoluyla geçerlilik kararı vermesi Türkiye hukuk tarihi açısından skandal niteliğindedir.

2. Mecelle'den beri kullanılan "usul esasa mukaddemdir" yani "usul esastan önce gelir" ilkesi yine Türk hukuk sisteminin temel direklerinden biridir. 16 Nisan 2017 tarihinde Anayasa Değişikliğine ilişkin yapılan Halkoylamasında mühürsüz zarfların kullanılması seçmen iradesinin tecelli edip etmediğine ilişkin açık bir şaibe yaratmaktadır. Mühürsüz zarflar veya pusulalar vasıtasıyla seçmen iradesinin yönünü değiştirecek bir hile yapıp yapılmadığı bilinmemekte, dahası, YSK bu konunun incelenmesine dahi lüzum görmemektedir. Usul bu nedenle önemlidir ve YSK bunu bilmeyecek bir kurum değildir.



SONUÇ OLARAK

Mühürsüz pusulalar konusuna bahis 2,5 milyon oya ana muhalefet partisinin itirazı YSK tarafından reddedilmiştir. Başlı başına bu durum bile referandumun iptali noktasında yeterli sayılması gerekirken yukarıda bildirdiğimiz diğer vakalarla birlikte ele alındığında 16 Nisan 2017 tarihli halk oylamasının geçersiz sayılması her türlü hukuk zemininde kaçınılmazdır.

16 Nisan 2017 tarihli anayasa referandumunu, tüm ülkede iktidar partisi ve Yüksek Seçim Kurulu marifetiyle baştan aşağı tezgahlanmış, tarihin en büyük seçim hilesiyle gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde demokrasinin temel taşlarından biri olarak kabul edilen seçimlerin ve halk oylamalarının her türlü şaibeden ve şüpheden arındırılmış olarak, tam sandık güvenliği ile gerçekleştirilmesi tüm yurttaşların hakkıdır.

Bu hakkın tesis edilemediği açıkça görülmekte olup Referandumun iptal edilmesi ve yenilenmesi haklı bir talep olarak ortaya çıkmaktadır.

Tüm ülkede, binlerce gönüllü ile yaptığımız sandık güvenliği çalışmasının işaret ettiği sonuç budur.